

Bag sådanne synspunkter ligger et politisk hovmod, som er så markant en svaghed ved det repræsentative demokrati. Det er styret af frygt for, at der vil opstå situationer, hvor de folkevalgte ikke har dækning for deres synspunkter hos befolkningens flertal. På det grundlag drager man den forkerte konklusion, at det er de folkevalgtes synspunkter, der er »rigtige«, og befolkningsflertallets synspunkter, der er »forkerte«, og at folkeafstemninger derfor bør undgås.

Forslagsstillerne mener, at folkeafstemningsmuligheden kan hjælpe med til at sikre, at politikerne holder den kurs, befolkningens flertal ønsker. Dette er en værdifuld styrkelse af og ikke en trussel imod det repræsentative demokrati. Politikerne vil meget hurtigt værdsætte folkeafstemninger, der kun kan virke i retning af at stabilisere demokratiet.

Det er for forslagsstillerne selvfølgelig, at en lov om vejledende folkeafstemning ikke på forhånd skal bortcensurere visse emner som uønskede eller uegnede. Hvis befolkningens flertal har en anden opfattelse end Folketinget om skattepolitik, indvandrerspørgsmål, bistandsydelse, kulturpolitik, ulandsbistand, trafik anlæg, skolenedlæggninger eller andet, er opgaven for politikerne ikke at regere på tværs af befolkningens ønsker, men at lytte hertil og justere egne holdninger ind, så de bedre svarer til befolkningens. Ellers udvikler samfundssystemet sig til et repræsentativt udemokrati.

9. Forslagets udformning

Forslagsstillerne er opmærksomme på, at regler om vejledende folkeafstemninger kan udformes efter flere forskellige retningslinier. Forslagsstillerne har valgt en ordning, der medfører regional folkeafstemning, når 5 pct. af de vælgere, der er optaget på valglisten i den eller de pågældende kommune(r) og amtskommune(r) anmoder herom.

Forslagsstillerne finder, at det er væsentligt, at kriterierne for afholdelse af afstemninger er realistiske, således at det kan forventes, at reglerne i praksis vil blive benyttet i ikke uvæsentligt omfang.

Kravet om 5 pct. vælgertilslutning til anmodning om regional folkeafstemning er sammenholdt med f.eks. den kommunale valglovs opstillingsregler ret strengt. Kandidatlisten ved kommunale valg skal således være underskrevet af mindst 25 vælgere i kommunen, idet kommunalbestyrelsen dog kan fastsætte et højere mindstetal – indtil 50 i kommuner med over 25.000 kommunale vælgere. I landets største kommune, København, kan mindsteantallet dog højst sættes til 150 underskrifter. Det foreslåede krav om 5 pct.

vælgertilslutning vil i kommuner med f.eks. 20.000-30.000 vælgere forudsætte indsamling af ca. 1.000-1.500 underskrifter på anmodningen. Det er herved sikret, at folkeafstemning alene iværksættes, når der er en væsentlig tilslutning til anmodningen.

Forslagsstillerne er ikke afvisende over for, at der kan argumenteres for såvel strengere som lempeligere betingelser, men finder, at opgaven for Folketingets partier må være at fastsætte overkommelige krav, der ikke forhindrer, men snarere opmuntrer til afholdelse af afstemninger i væsentligt omfang.

Man må i denne forbindelse være opmærksom på, at skærpelse af kravene vil føre til, at det bliver vanskeligt for andre end interesseorganisationer med store økonomiske ressourcer at påtage sig at være drivkraft bag afstemningsinitiativer. Det bør være muligt også for frivillige foreninger, private, græsrodsbevægelser og andre grupper af borgere at tage initiativer, der kan føre til afstemning, når der er en rimelig opbakning bag ønsket.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 2

Efter forslaget skal anmodningen om afholdelse af folkeafstemning være skriftlig og indeholde angivelse af det afstemningstema, der ønskes prøvet ved afstemningen.

Det er vigtigt for forslagsstillerne at understrege, at vælgerne selv uden mindste form for censur fra politikere eller forvaltning udformer afstemningstemaet.

Ad 3

Det foreslås, at afstemningens udfald afgøres ved almindeligt stemmeflertal, og at udfaldet er vejledende. Der er således ikke nogen pligt for berørte administrative myndigheder eller andre til at følge den vejledning, resultatet giver. Forslagsstillerne anser det dog for sandsynligt, at der vil udvikle sig en praksis, hvor folkeafstemningerne får en markant indflydelse på de politiske og administrative procedurer.

Ad 4

Det foreslås, at Indenrigsministeriet fører tilsyn med, at anmodning om folkeafstemning tilfredsstiller formelle krav (antal underskrifter), og tilrettelægger afstemningen.

Forslagsstillerne vil finde det naturligt, at man under udvalgsbehandlingen overvejer at henstille til regeringen at indarbejde revisionsbestemmelse i lovforslaget. Det er meget tænkeligt, at de erfaringer, der indhøstes, når vejledende folkeafstemninger er ind-